

Sämt av
Inger till
Honninge

Bifogar dessa griftetal, som är alla lyckade
både så vackert och som även framfördes så
fint. Axel ville ju inte ha någon präst utan
Tal av Mauritz Horn af Åminne vid Moe Hermelins jordfästning
15/2 1975. **Axel**

vännerna ombesöjde hans sista färdhelt
och hållet.

Vi har samlats här idag för att hedra minnet av Axel
Hermelin. Han hade bestämda synpunkter på sin egen begravning.
Redan från 1961 finns det anteckningar, som sedan ändrats och
kompletterats flera gånger. Där finns många förslag, men
genomgående är hans önskan att undvika sentimentalitet. Han
ville ha dur - inte moll. Han ville inte ha några tal vid
båren efter jordfästningen, han ville ha en glad mottagning
efter. Vi har försökt göra den här minnesstunden i den andan.

Axel var noga med att allt skulle göras riktigt. Den
roll man hade skulle motsvara alla tänkbara förväntningar,
och nog kan vi se honom för oss i många av dessa roller.
Antingen han uppträdde i citydress och kubb vid en uppvakt-
ning, i tweed och keps på en körtävling med hästar, som gäst
(eller timmerman som han brukade kalla sig) ombord på en segel-
båt i vega mossor med hemkomponerat mössmärke eller som fritids-
torpare, barhuvad och i slitet blåställ, höll han alltid
stilen.

Han älskade kvalitet och hans beundran för gott hant-
verk och dess utövare var stor. (Slit och släng var inget för
Axel och ibland tyckte man nästan synd om honom, att han
skulle behöva verka i den tid, som ibland benämnes plastålder.)

✓ Han ville se människor omkring sig och han ville göra
dem glada. Och det gjorde han också. Han var en av de få, som
in i våra dagar kunde föra en spirituell konversation, en råd-
gäver av tillställningar i många olika sammanhang.

✓ Hans humor, ofta bisarr, var underbar, och han kunde
också se på sig själv med humor. Otaliga är de historier han
berättat om sig själv, där han inte hade någon hjälteroll utan
axlat Don Quijotes mantel. Men en riddare förblev han alltid.

Vi böjer oss i tacksamhet, alla vi som fått känna Axel
eller om jag får citera, vad en av Axels äldsta vänner skrev
till Inger: "Det blev någon slags guldkant, när Moe var med".

Tack Axel för alla goda och glada minnen Du har givit
oss! Tack för Din familje- och släktkärlek! Tack för Din vän-
fasthet! Vi lyser frid över Ditt minne.

Fotokopier

Peter Fabian Samuel AXEL HERMELIN

föddes den 2 september 1909 på Ulfåsa Gård utanför Motala i Östergötland. Hans föräldrar var Joseph Hermelin med maka i andra giftet Jane, f. von Koch. Då farfadern Axel, Gamle-Baron, kallad, dog år 1915, blev fadern Joseph fideikommissarie till Gripenberg utanför Tranås i Småland och familjen flyttade dit. Det blev där Axel kände sig ha sina rötter och därför är det helt riktigt att hans stoft nu vilar på Säby kyrkogård, trots att han officiellt var östgöte.

De första skolåren kunde Axel läsa för guvernant gemensamt med de övriga syskonen, men så småningom måste han tyvärr lämna den trygga hemmiljön för att inackorderas i Jönköping. Det var en svår tid för en alltför ung och tafatt lantpojke, som inte alls var utrustad med några armbågar utan dittills bara mött snällhet - Hermelinernas främsta adelsmärke. Studierna blev också lidande och inför de sista skolåren förflyttades han till Saltsjöbadens Samskola och vad som var viktigast: till ett hem hos sin moster Nanny med make August Johansson. De många underbetygen försvann samtidigt som Axel började få självförtroende och livsglädje. Han tog sin studentexamen med bra betyg på latinlinjen.

Då Axel hade en medfödd teknisk begåvning beslöts, att han skulle utbilda sig till ingenjör och efter vissa kompletteringar sändes han till Strelitz i Tyskland för ingenjörsutbildning. När han tagit sin examen fick han anställning vid Sparmanns flygplansfabrik 1934-37, som sekreterare i Svenska Aeroklubben 1937-39, tjänsteman vid flygförvaltningen 1939-45 och därefter sekreterare vid AB Aerotransport. Men efter vad han senare berättat hittade han egentligen inget arbete, han riktigt kunde trivas med. Tidvis var han även arbetslös under depressionsåren. Hans fallenhet för många olika praktiska områden passade inte in i ett fast arbetsschema - han ville göra allt efter eget huvud. De byggnationer han företog som hobbyverksamhet bär prägel av stor praktisk fantasi, som inte passar in i masstillverkningen.

År 1934 gifte han sig med Ewa Creutz och fick med henne två barn: Johan f. 1936 och Anne f. 1941. Efter femton års äktenskap skilde de sig och Axel bröt då samtidigt med hela sitt föregående liv. Han satte sig som 40-åring på skolbänken i Folkskoleseminariet i Linköping och förstod att han hamnat på rätt spår. Han var trots allt mera humanist än tekniker till sin läggning som så många andra i sin familj.

Som lärare kom han först till H.a.läroverket i Motala med ämnena matematik, fysik och kemi. Den första tiden var en skräckfylld förundran inför den nya generationens oförfärad uppträdande, men snart kom han på det enkla knepet att helt enkelt våga vara sig själv, att släppa all värdighet och i stället ge fria tyglar åt sin oerhörda fantasi och sitt barnsliga leklynn. Därigenom fick han även de besvärligaste elever till bundsförvanter. Som "belöning" blev han tilldelad de svåraste klasserna, där en del av klientelet då och då hämtades ut till polisförhör. Vi kunde vila tryggt i förvissning om att han hade gott anseende även i "undre världen" !

År 1959 kom han till Lagmansskolan i Mjölby, där han tjänstgjorde - mer och mer med tonvikt på det nya ämnet teknik - ända till sin död. Några månader senare skulle han gått i pension, vilket han delvis hade bävat för. Han ansåg den dagliga kampen och anspänningen vara uppfriskande och var ganska nöjd med att få odla sina många fritidsintressen vid sidan av, under ferier o.d. Tror att hans kanske lyckligaste tid var de två månader han tillfrisknade så pass att han kunde arbeta under en respit-tid i sjukdomsförloppet.

I slutet av 50-talet hade Axel blivit "utsedd till intendent" över Tranås Hembygdsförenings förråd av gamla vagnar. Denna utnämning var kanske inte så storslagen, men nu spårade han in på ett intresseområde, som skulle sluka honom. Han började forska efter gamla vagnar världen över och tack vare sina språkkunskaper kunde han t.o.m. verka som förmedlare mellan olika länders vagnsexperten, med vilka han stod i intensiv korrespondens. Såsom hustru till en i mitt tycke litet "vrickad" amatör, fick jag dels veta av en gammal kusk att han var i så fall vrickad åt rätt håll" och dels fick jag mig en ordentlig skrapa av en polsk museiammannuens, som redogjorde för hur mycket hon hade fått lära av Axel - hon som var specialutbildad just inom denna bransch. Hela hans samling av bilder, anteckningar och korrespondens har

nu gått till hennes museum i Lancut, Polen, då Sverige inte har något speciellt hästvagnsmuseum. Polska statens intresse visar att detta var en uppskattad samling.

Genom detta egenartade intresse kom Axel i kontakt med många olika sorters människor, från gamla pensionerade kuskar till tyska och engelska högadelns toppfigurer. Och alla band han vid sig i en fast och varm vänskap. Han vågade kontakta vem det vara månne, då han hade upptäckt att alla människor fungerar ungefär likadant vid ett artigt, vänligt och intresserat bemötande. Som medföljande familjemedlemmar kunde vi ibland vara ganska generade, men det slutade alltid lyckligt. Själv talade han om "sin magiska kraft" med vilken han hypnotiserade alla att ösa över honom gåvor och vänlighet. Han kunde komma hem storskrattande och berätta, att nu hade han utövat hypnos igen" och fått ett helt hopfallet antikt sybord reparerat för en femma. Men han glömde att i det priset också var inräknat otaliga timmars prat om gamla tider - snickaren var kanske från Ulfåsa eller Gripenberg. Men varför skulle han komma ihåg det? - han hade ju själv haft lika roligt. Han glömde aldrig heller dessa vänner han fick litet varstans utan åkte sådant omkring och hälsade på eller skickade tidningsurklipp, som han visste skulle intressera. Bland dessa vänner ingår många med ursprung från Ulfåsa och Gripenberg, som han kände sig särskilt besläktade med och som bidrog till hans samling familjeanekdoter. Han hade haft för avsikt att skriva ner dessa samlade minnen från en tid, som aldrig upphörde att fascinera honom. Som det nu är får hans anteckningar gå till arkivet på Gripenberg.

Vid sin död den 2 februari 1975 efterlämnade han hustrun i andra äktenskapet Inger, f. Allard, med vilken han varit gift sedan 1956 och barnen Isabella f. 1959 och Joachim f. 1961.

Det är med stor tacksamhet att få ha upplevt ett färgsprakande, roligt och minnesrikt liv ihop med Axel, även kallad Moe av sina vänner, som jag nedskrivit dessa rader. Det är svårt, ja nästan omöjligt, att beskriva en så annorlunda och mångfacetterad man som Axel och han lever fortfarande så intensivt för alla dem som kom i nära kontakt med honom.

Mjölby den 22 juni 1976

Inger Hermelin
/Inger Hermelin/

Bifogas: Tal av Mauritz Horn af Åminne vid Moe Hermelins jordfästning.